

МЕТА ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Ілля Дмитрович ГУЛЕВАТИЙ,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

В Україні національна безпека та оборона обґрунтовано постає як самостійний предмет адміністративно-правової діяльності, а насамперед взаємодії суб'єктів сфери забезпечення національної безпеки та оборони. При цьому, враховуючи те, що терміном «взаємодія» позначаються процеси взаємної дії та впливів між різнорідними суб'єктами (чи об'єктами) [див., напр.: 1, с. 684], зазначимо, що як предмет взаємодії національна безпека та оборона є особливою сферою галузевої діяльності, у межах якої уповноважені суб'єкти, діючи в межах своєї компетенції та відповідно до законодавства із дотриманням засадничих принципів права, здійснюють сукупність скоординованих забезпечувальних дій і рішень, синхронізованих за метою, часом, місцем, формами та засобами.

Враховуючи викладене зазначимо, що взаємодія у сфері національної безпеки та оборони, як і будь-яка інша юридично значуща діяльність, має спиратися на чітко й недвозначно сформульовану мету та завдання. При цьому оскільки взаємодія в цілому та в сфері національної безпеки та оборони виконується згідно ч. 2 ст. 19 Конституції України, вона має здійснюватися виключно в межах закону, а відтак мета і завдання такої форми діяльності має бути підзаконною та враховувати предмети відання цих суб'єктів, які повинні перетинатись [див., напр.: 2, с. 40]. Отже, мета взаємодії має бути одночасно співмірною інтересам кожного учасника та узгодженою з цільовою спрямованістю діяльності із забезпечення національної безпеки й оборони, яка виконує роль стратегічного орієнтира для всієї діяльності у відповідній сфері (як прямої, так і опосередкованої, спрямованої на підтримання належного рівня захищеності держави та суспільства). Зважаючи на це науковцями наголошується на тому, що призначення діяльності із забезпечення національної безпеки полягає у формуванні комплексу умов, які в дійсності дозволяють досягати або відновлювати й надалі стабільно підтримувати достатній рівень охорони суверенітету та територіальної цілісності держави, засад демократичного конституційного ладу, прав і свобод людини й громадянина, а також інших складових національного інтересу. Отже, в цьому контексті йдеться про комплекс дій, спрямованих на те, щоби нейтралізувати або, принаймні, максимально зменшити як потенційні, так і актуальні загрози, що негативно позначаються на державній, зовнішньополітичній, військовій, екологічній, економічній, інформаційній безпеці та на кібербезпеці [3, с. 9].

Відтак головну мету взаємодії у сфері національної безпеки та оборони доцільно убачати у комплексному гарантуванні достатнього рівня національної безпеки й оборони шляхом скоординованого виконання наданих повноважень (як через конкретні дії, так і через владні рішення), залучення ресурсної бази та застосування визначених процедур кожним учасником взаємодії для: раннього запобігання, ідентифікації та нейтралізації загроз національним інтересам і цінностям; безперервного захисту прав і свобод людини та громадянина як у мирний час, так і за умов дії надзвичайного чи воєнного режимів; забезпечення громадського порядку та стабільної діяльності органів публічної влади та безперебійного функціонування об'єктів критичної інфраструктури; створення необхідних передумов для оперативного розгортання сил оборони та належного проведення мобілізаційних заходів; зменшення наслідків кризових подій та якнайшвидшого відновлення безпечних умов життєдіяльності.

Разом із тим, варто підкреслити, що зазначена мета взаємодії Нацполіції з іншими ланками сектору безпеки й оборони досягається тому, що всі ці суб'єкти, будучи складовими одного сектору і діючи в межах адміністративного законодавства, яке визначає їхній правовий статус і порядок його реалізації, у різних формах втілюють узгоджену управлінську мету діяльності. Вказана мета діяльності ґрунтується на спільних цінностях, які визначають коло пріоритетів та інтересів, зокрема: охорона життя та здоров'я людини; забезпечення непорушності конституційного ладу й державного суверенітету (приміром, протидія сепаратизму, диверсіям, спробам насильницької зміни влади тощо); підтримання публічного порядку і громадської безпеки (зокрема, забезпечення правопорядку під час комендантської години, у прифронтових і деокупованих районах, під час масових заходів та ін.); протидія тероризму та диверсійній діяльності; охорона державного кордону; безпека та захист об'єктів критичної інфраструктури; кібербезпека й захист інформації; мобілізаційне та тилове забезпечення Сил оборони; протидія нелегальному обігу зброї та фінансуванню/іншій підтримці незаконних збройних формувань; реагування на надзвичайні ситуації природного й техногенного характеру; дотримання міжнародних зобов'язань у сферах національної та міжнародної безпеки тощо.

Враховуючи викладене слід зауважити, що взаємодія у сфері національної безпеки і оборони не може здійснюватися без переслідування відповідної мети взаємодії, яка узгоджується із визначеною в законодавстві метою забезпечення національної безпеки і оборони, а також має враховувати суміжність предметів відання суб'єктів такої взаємодії. Слід також наголосити, що окреслена мета не досягається сама собою, адже для її реалізації потрібне виконання низки взаємопов'язаних завдань. Серед них виокремимо: загальні завдання, що є властивими суб'єктам публічного адміністрування загалом, (зокрема, забезпечення неухильного додержання законності у спільному здійсненні повноважень, узгодження дій за цільовою спрямованістю, у часових

межах і на визначених територіях тощо); спеціальні завдання, що безпосередньо спрямованими на досягнення мети гарантування національної безпеки й оборони (зокрема, завчасне виявлення, моніторинг та оцінювання загроз, тилове забезпечення й логістична підтримка Сил оборони та ін.); особливі завдання, які містяться в меморандумах про взаємодію, спільних планах, наказах та ін.

Список використаних джерел

1. Богданов Р.І. Поняття та значення взаємодії територіальних управлінь Державного бюро розслідувань. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. Т. 31, № 1. С. 683-690. doi:10.32631/vsa.2024.1.59.
2. Комзюк А.В. Адміністративно-правові засади взаємодії Національної поліції з громадськістю: дис. ... д-ра філософ.: 081. Харків, 2021. 190 с.
3. Нестеренко О.В. Адміністративно-правові засади забезпечення національної безпеки і оборони Збройними Силами України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2020. 24 с.